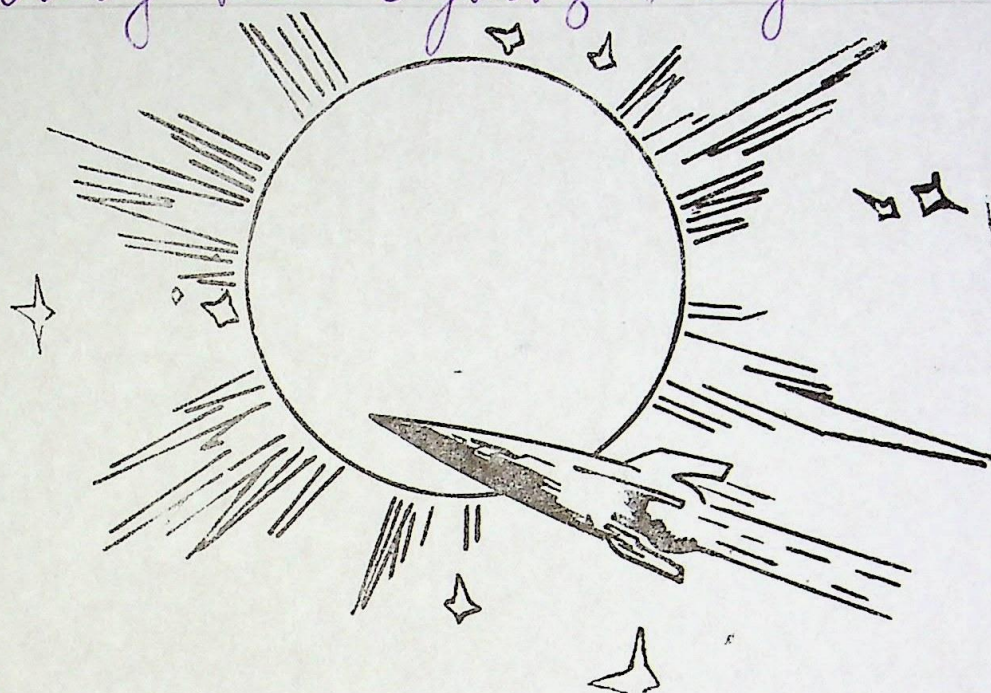

52
1
Р-771-1
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАРХІВ

Голод на Сумщині у 1932-1933 роках

52.

Спогади М. Г. Лазаренка, жителя
с. Малий Вистороп Лебединського району

**ПАПКА
ДЛЯ
ПАПЕРІВ**

1989 рік
1 документ
Зарядний

ДЕРЖАРХІВ
СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
№ Р-771-1
1
52

Із спогадів агронома Із с. Малий Вистороп

Миколи Петровича Лазаренка

Сидимо ми на порожні контори з бригадирами, сидимо- наряд складаємо. А воно то там не клеїться, то там рветься. Я й кажу: "Ну які ж ми незугари: тільки півтори тисячі гектарів землі, а ладу не дамо. А що, якби більше? А що якби ціла країна? Он як у Йосипа Віссаріоновича: де той Сахалін, а де Прибалтика! Ото голова". А конторський сторож дід Кузьма сидить поряд, ноги простіг, ковільною засохлі кізьяки із чобіт оббиває і сміється: "Що там керувать? Подумаеш: Сахалін, Прибалтика... Мене б допустили, і я б керував не згірш Йоськи."

Ми аж отетеріли всі: "Як би ж ви, дідку, керували б?". "А вак, - каже. - Половину б голодом, як він у 33-му, видушив, а другу б пострляв та на Соловки б спровадив, як він перед війною".

Ми перезернулись, та й мовчимо: що із старого візьмеш? У старого, як і в малого. У одного ще й не зав'язалось, в другого вже висохло. А тепер оце й думаю: ой вірно дід Кузьма говорив - що тільки робилося в тому 33-му! Голова колгоспу ніщо, вчитель - ніщо, піп - ніщо. А хурман, який звозив мерців на на глинище, був як Бог. Йому кланялись ще ходячі, тремтіли перед ним заслаблі: ще б пак - розгнівається, то й живцем на звалище одвезе. Об'їжджає село і примічає: по цього треба завтра заїхати, оцей ще днів два протягне, а оцей ще тиждень. Ото заїхав раз до мого сусіда, а той ще живий. Ну, думає, заїду завтра. А той знову ще живий. Заїду ще через день. А той таки ще дише. І така хурмана злість узяла: схопив за ноги чоловіка, тягне до воза. Той проситься: я ж іще живий. Сусіди обзиваються: Бога побійся - хто ж живого закопує? А хурман: "Мовчіть, руду вашу мать, бо й вас поодвожу. Я по нього уже четвертий раз завертаю, а він, гад, живий та й живий. Коня тільки задарма ганяю. Мені ж скотинку жалко".

Кажуть: неврожай, недорід... В голові недорід. Прилітає в колгосп чиновник з району: кучер при ньому, кінь у яблуках. Сам у білому картузі, у білих штанах і піджак білий. "Я-агроном! - кричить. - Я - Карпуша! Нащо землю під пар вилучили? Пари - пережиток

капіталізму і Левка Троцького. У кого будуть пари, той запеклий троцькіст і контра! Негайно сійте ячмінь!"

А куди його сїять, як на вулиці давно зелену неділю відгуляли? Всі знають: сніг із землі- ячмінь у землю. Ячмінь каже: сій мене в грязь - буду як князь, сій мене в болото - буду як золото.

Звісно, контрою бути нікому не хотілося. Посїяли. Те зерно, що думалось видати людям на прокорм, на трудові - вважай геть викинули. Воно й зійшло, й зазеленіло, й поп'ялося, а тоді враз пожовкло, пожовкло й колосочка не бачили.

Хіба при такому хазяїнуванні будеш ситий? Ще й тепер у селі, як щось по дурному робиться, так і кажуть: це тобі другий Карпушин ячмінь.

Той же Карпуша та ще з ним якийсь чин, як приїхали навесні людей /хто живим після зими лишився/ у поле на роботу виганяти, так горлав:

-Сволота! Неблагодарні свині! Держава і правительство майже цілий рік на свій кошт для вашого ж добра коня і хурмана содержали. Так би мовити, гуманність, батьківське піклування проявили. І за вас, і за всю санітарію вобще. А ви оце так її благодарите? Ану марш мені зараз же на роботу!

Яка причина голоду?, питаєте? Ні, тоді ви мені скажіть: чого на Україні голод був, а, скажімо, в Росії не було? Невже володимиро-суздальські підзолисті суглинки кращі пшениці родять, ніж українські чорноземи? Та те болотиння нашим землям і в підметки не годиться!

Тоді може наш селянин коло землі не вмів хазяїнувати? Знов не те, бо Україна в раніші часи пів світу хлібом годувала. Залишається вис - новок один - голод зробили штучно і лише для України. Москва помстилася нам за характер норовистий, Москва вирішила до кінця стриножити людей наших. Розстрілять націю воно, знаєте, наглядно дуже. А голодом видушить - і галасу менше, і безпечніше. Звертай на неврожай, а там видно буде.

Це одна причина, основна. А друга- Москві треба було море дармової

робочої сили. В старі часи по 50-100-200 тисяч козаків з України зганяли на лісоповали Півночі, на риття петербурзьких каналів, на будівництво другої столиці. Одні видохнуть- других женуть. От наша система й запозичила досвід у царів -розпинателів. А ще Москві треба було створити таку ситуацію, щоб люди ~~я~~ не сахалися колгоспу, а просилися до нього. Чим колгосп був вигідніший для держави? Та тим, що в колгоспі хліб можна було забрати швидко і до зернини. В колгоспі людина ніщо, бидло безправне, голота. Голотою ж правувать- як за Іграшку. З якого боку показав сухаря туди й бігтимуть. Ще й усі причини. А вигрібання погребів, суди, закон "про три колоски", розкуркулення то вже методи досягнення розбою. І треба віддати належне тодішній владі -розбійники з них вийшли високої проби.

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАПИС

В даній справі прономеровано 3 стор.

стор.

16 липня 2001

Посада головний спеціаліст
А. Кузнецов

Підпис